

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК06 ПЕДАГОГІКА РАННЬОГО ДИТИНСТВА

Спеціальність 012 «Дошкільна освіта»
(шифр і назва напрямку підготовки)

Освітня програма Дошкільна освіта

факультет педагогічний
(назва інституту, факультету, відділення)

Робоча програма «Педагогіка раннього дитинства» для студентів
за спеціальністю 012 Дошкільна освіта
Мова навчання українська

Розробники: Шадюк О.І. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф.Поніманської Т.І.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф.Поніманської Т.І.

Протокол від. “27” серпня 2019 року № 8

Завідувач кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф.Поніманської Т.І.

(проф. Дичківська І.М.)
(підпис)

Робочу програму схвалено методичною комісією факультету за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта»

Протокол від “30” серпня 2019 року № 2

Голова методичної комісії педагогічного факультету

(доц. Н.А.Сяська)
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка	Самостійного вибору навчального закладу	
	Спеціальність 012 «Дошкільна освіта»		
Модулів – 2	Додаткова спеціальність: 016 «Спеціальна освіта», 053 «Психологія», 013 «Початкова освіта»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: Створити методичний портфоліо для роботи в групах дітей раннього віку дошкільного закладу		Семестр	
Загальна кількість годин – 120			
		Лекції	
	20 год.	8 год.	
	Практичні, семінарські		
	20 год.	4 год.	
	Лабораторні		
	8 год.	-	
	Самостійна робота		
	72 год.	108 год.	
	Індивідуальні завдання		
	Вид контролю: екз.		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,5 самостійної роботи студента – 3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр		

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: підготовка спеціалістів до здійснення всебічного виховання дітей раннього віку та забезпечити основну теоретичну і практичну підготовку до виконання кваліфікаційних обов'язків вихователя дошкільного закладу, а також забезпечення основної теоретичної і

практичної педагогічної підготовки до виконання кваліфікаційних обов'язків вихователя дітей раннього віку.

Навчальна дисципліна сприяє набуттю студентами таких **компетентностей**:

1. Здатність до самостійного пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел, до вільного користування засобами сучасних інформаційних і комунікаційних технологій.

2. Здатність до планування, складання прогнозів і передбачення наслідків своїх дій та до проектної організації діяльності, до забезпечення безпеки діяльності власної та інших учасників освітнього процесу.

3. Здатність до розвитку в дітей раннього віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

4. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленневою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього віку.

Завдання: формувати у майбутніх вихователів знання про мету, завдання, зміст і методи виховання дітей раннього віку; ознайомити з надбаннями педагогічних традицій українського народу, педагогічними теоріями, світовим досвідом виховання дітей перших трьох років життя; формувати здатність до педагогічного осмислення явищ виховання, навчання і розвитку дитини раннього віку в умовах родинно-суспільного виховання; навчити творчого підходу до педагогічної діяльності; підготувати до практичного здійснення завдань педагога у сучасних умовах дошкільної освіти; розвивати уміння педагогічного аналізу, проектування.

2. Очікувані результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Знати: сутність та закономірності розвитку особистості дитини раннього віку; теорію та методику виховання дитини перших трьох років життя; принципи, форми й методи організації навчально-виховної роботи з дітьми раннього віку; принципи організації різних видів діяльності з дітьми раннього віку; принципи планування навчально-виховної роботи у групах дітей раннього віку; зміст та форми роботи з батьками вихованців груп дітей раннього віку; особливості організації навчально-виховної роботи з дитиною у період її адаптації до дошкільного закладу.

Вміти: визначати конкретні завдання виховання дітей раннього віку; добирати методи й форми організації навчально-виховного процесу в групах дітей раннього віку дошкільного закладу; налагоджувати стосунки з дітьми та їх батьками у ході педагогічної практики; використовувати досягнення педагогічної науки і практики у роботі з дітьми раннього віку; проводити найпростіші дослідження з метою вивчення особистості дитини раннього віку.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні засади педагогіки раннього дитинства

Тема 1-2. Предмет педагогіки раннього дитинства

Педагогіка раннього дитинства як складова частина дошкільної педагогіки. Предмет педагогіки раннього дитинства - закономірності виховання і навчання дітей від народження до трьох років. Відповідність традицій народної педагогіки законам фізичного та інтелектуального розвитку дитини. Дослідження проблем виховання та розвитку дітей раннього віку

вітчизняними (Н. Аксаріна, О. Запорожець, О. Фонарьов, М. Щелованов та ін.) та зарубіжними (А. Валлон, Т. Бауер, Б. Спок, Л. Уайт та ін.) психологами і педагогами.

Тема 3-4. Особливості періоду раннього дитинства

Значення раннього віку в розвитку особистості дитини. Теоретичне обґрунтування необхідності виховання дітей з моменту народження. Особливості періоду раннього дитинства: швидкий темп психічного та фізичного розвитку, неврівноваженість нервових процесів, підвищена ранимість дитини, недостатня морфологічна та функціональна зрілість органів та систем організму, підвищена сенсомоторна потреба, емоційність та навіюваність дітей, взаємозв'язок стану здоров'я та психічного розвитку дитини, потреба у спілкуванні з дорослим, значні індивідуальні особливості у фізичному та психічному розвитку.

Загальні вимоги до організації життя і виховання дітей раннього віку. Основні педагогічні правила виховання дітей раннього віку.

Тема 5-6. Методики раннього розвитку дітей

Поняття «ранній розвиток». Сучасні методики раннього розвитку дітей та їх актуальність.

Методика раннього розвитку М.Монтессорі. Монтессорі- матеріал та Монтессорі-середовище.

Принципи методики раннього розвитку дітей Нікітіних. Розвивальні ігри для дітей від Б.П.Нікітіна.

Технології раннього навчання Г.Домана. Технологія навчання дітей математики за Г.Доманом. Технологія формування в дітей енциклопедичних знань.

Технології раннього навчання М.Зайцева. Технології раннього навчання математики. Технології раннього навчання читання

Методика О.Данилової. Методика музичного виховання дітей Карла Орфа. Методика Джекі Сілберг.

Змістовий модуль 2. Зміст і методи виховання дітей раннього віку

Тема 7. Виховання дітей першого року життя

Завдання виховання дітей першого року життя на кожному з етапів розвитку. Організація життя і виховання дітей першого року життя в сім'ї та дошкільному закладі. Режим дня дітей першого року життя та організація режимних процесів в сім'ї та дошкільному закладі: критерії побудови режиму та його зміни протягом першого року життя дитини. Організація годування, сну та гігієнічних процедур з дитиною першого року життя. Організація активного неспання дитини. Проведення ігор-занять, умови успішного навчання дітей першого року життя на заняттях.

Тема 8. Виховання дітей другого року життя

Завдання виховання дітей другого року. Режим дня, методика проведення режимних процесів. Умови ефективної організації життєдіяльності дітей другого року життя в дошкільному закладі: правильне комплектування групи дітьми за віком, раціональний розподіл обов'язків між вихователем та помічником вихователя; правильне обладнання групової кімнати тощо. Переведення дитини на наступний режим. Організація прогулянки. Завдання виховання і навчання дітей другого року життя. Форми спілкування з дорослим і методика їх організації. Зміст і методика проведення занять з дітьми, організація самостійної діяльності.

Тема 9. Виховання дітей третього року життя

Завдання виховання дітей третього року життя. Варіанти режиму дня, організація життя дітей в різних видах діяльності. Значення індивідуального підходу для правильного виховання дітей. Методика проведення занять, ігор-занять, організації самостійної діяльності дітей з метою розумового, фізичного, морального й естетичного виховання (А. Богущ, К. Зворигіна, Г. Ляміна, С. Новосьолова, Л. Павлова, Е. Пилюгіна та ін.). Народна творчість в роботі з малюками.

Організація життя дітей у перші дні перебування їх в дитячому садку

Змістовий модуль 3. Організаційно-методична робота в групах дітей раннього віку

Тема 10. Організаційно-методична робота в групах раннього віку

Створення в групах дітей раннього віку предметно-ігрового середовища для активної діяльності вихованців. Методика організації самостійної діяльності дітей раннього віку з метою їх фізичного, розумового, морального і естетичного виховання.

Планування і облік роботи вихователя в групах раннього віку. Спільна робота педагогів з батьками вихованців.

Соціальна адаптація та чинники, що визначають характер і тривалість звикання дітей до нових умов.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Загальні засади педагогіки раннього дитинства												

Тема 1-2. Предмет педагогіки раннього дитинства		4	4			10						20
Тема 3-4. Особливості періоду раннього дитинства		4	4			10		2				20
Тема 5-6: Методики раннього розвитку дітей		4	2			10		2				20
Разом за змістовим модулем 1		12	10			30		4				60
Змістовий модуль 2. Зміст і методи виховання дітей раннього віку												
Тема 7. Виховання дітей першого року життя		2	2	2		10		2	2			10
Тема 8. Виховання дітей другого року життя		2	2	2		10			2			10
Тема 9. Виховання дітей третього року життя		2	2	2		10						10
Разом за змістовим модулем 2		6	6	6		30		2	4			30
Змістовий модуль 3. Організаційно-методична робота в групах дітей раннього віку												
Тема 10. Організаційно-методична робота в групах раннього віку		2	4	2		12		2				18
Разом за змістовим модулем 3		2	4	2		12		2				18
Усього годин	120	20	20	8		72	72	8	4			108
Модуль 2												

ІНДЗ				12							12	
Усього годин				12							12	

6. Теми семінарських занять

Назва теми	Кількість годин

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Педагогіка раннього дитинства на сучасному етапі розвитку суспільства	2
2.	Завдання виховання дітей перших трьох років життя	2
3.	Сучасні методики розвитку дітей раннього віку	2
4.	Особливості розвитку дітей раннього віку	2
5.	Розвиток і виховання дітей першого року життя	2
6.	Розвиток і виховання дітей другого року життя	2
7.	Розвиток і виховання дітей третього року життя	2
8.	Організація роботи, планування та контроль за навчально-розвиттальною діяльністю дітей раннього віку	2
9.	Організація спільної діяльності педагога та сімей	2
10.	Організація життя дітей раннього віку в ДНЗ	2
Всього		20

8. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Виховання і навчання дітей першого року життя	2
2.	Виховання і навчання дітей другого і третього року життя	2
3.	Навчання дітей 2-го і 3-го року життя	2
4.	Організаційно-методична робота в групах дітей раннього віку	2
Всього		8

9. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми (завдання)	Кількість годин
1	Організація життя дітей раннього віку в ДНЗ	
	1. Ознайомтесь з всесвітньо відомою книгою Б.Спока «Дитина і догляд за нею». З якими принциповими положеннями Спока ви згодні, а з якими – ні? Чому?	2
	2. Встановіть залежність між загальними педагогічними	2

	<p>правилами виховання та особливостями розвитку дітей раннього віку.</p> <p>3. Визначіть засоби створення комфортних умов входження дитини в групу дошкільного закладу: а) першого року життя; б) другого року життя; в) третього року життя.</p> <p>4. Запропонуйте способи ранкового залучення до групи дітей, які не відпускають мам, намагаються залишитися з ними, відмовляються йти в групу.</p> <p>5. За Базовою програмою розвитку дитини «Я у Світі» проаналізувати психологічну характеристику раннього віку. Письмово сформулювати не менше 10 особливостей раннього дитинства як вікового періоду.</p> <p>6. Написати короткий твір-роздум, у якому, спираючись на матеріали наукових досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених, довести необхідність виховання дитини з перших днів життя.</p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>4</p>
2	<p>Завдання виховання дітей перших трьох років життя</p> <p>1. Підготуйте фотографії з дітьми різного віку в рамках дошкільного дитинства.</p> <p>2. Запропонуйте теми ігор-занять з дітьми двох підгруп 2-го року життя. Складіть їх плани-конспекти.</p> <p>3. Виписати приклади дидактичних та розвиваючих ігор для роботи з дітьми 2 та 3 років життя під час занять (не менше 2-х ігор для дітей кожного віку).</p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>4</p>
3	<p>Розвиток і виховання дітей першого року життя</p> <p>1. Із Базової програми розвитку дитини «Я у Світі» виписати психологічну характеристику віку немовляти та завдання їх розвитку за лініями розвитку, визначеними програмою.</p> <p>2. Ознайомитися з рекомендаціями для молодих матерів О.Нікітіної та Л.Павлової (див. список літератури), на основі опрацьованого матеріалу скласти «Пам'ятку молодій матері» по догляду за дитиною перших місяців життя.</p> <p>3. Складіть перелік іграшок для дітей кожної підгрупи першого року життя та дайте методичні рекомендації щодо використання різних видів іграшок.</p> <p>4. Складіть декілька орієнтовних режимів для дітей різних вікових періодів. Визначіть показники переводу дітей з одного режиму дня на інший. Як при цьому повинні враховуватися індивідуальні особливості та стан здоров'я дитини?</p> <p>5. Дайте оцінку розвитку дитини і запропонуйте педагогічні рекомендації:</p> <p>Дитині 9 місяців. Вона голосно і повторно вимовляє різні склади. Починає наслідувати слова, які чує. На запитання “де?” відшукує предмет, який постійно знаходиться у певному місці. Граючи з брязкальцем, стукає, розмахуючи ним. Ходить, трохи притримуючись руками за предмети. П'є з чашки, сама притримує її.</p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>4</p> <p>4</p> <p>2</p>
	Розвиток і виховання дітей другого і третього років життя	

<p>1. Із Базової програми розвитку дитини «Я у Світі» виписати завдання розвитку дітей раннього віку за лініями розвитку, визначеними програмою.</p>	2
<p>2. Підберіть фольклорний матеріал для мовленнєвого та емоційного розвитку дітей 2-го року життя.</p>	4
<p>3. Запропонуйте засоби попередження небажаних явищ, що виникають у ході режимних процесів (збільшення кількості одягу при переході до холодного сезону; перехід на новий вид їжі та спосіб годування тощо).</p>	2
<p>4. Підготуйте рекомендації щодо організації рухової активності дітей другого року життя на прогулянках у різні пори року.</p>	2
<p>5. Розв'язати педагогічні задачі.</p>	10
<p>1. Оволодіваючи ходьбою, діти другого року життя багато рухаються. Переходячи від одного предмета до іншого, малюк грається з тим, що потрапляє в його поле зору: побачив м'ячик, погрався з ним, через 1-2 хвилини помітив ляльку, кидає м'яч та грається з цією лялькою. Дії дітей цього віку перервні, короткотривалі, однак часто багато разів повторюються.</p> <p>- <i>Про які особливості розвитку дітей свідчать ці факти?</i></p> <p>- <i>Як врахувати ці особливості при організації життя і діяльності дітей?</i></p>	
<p>2. Ранок у дитячому садку. Дворічний малюк важко розлучається з мамою і гірко плаче.</p> <p><i>Як чинити вихователю: зайнятися цією дитиною, залишивши інших дітей без уваги, чи залишити дитину на самоті? Запропонуйте свої варіанти поведінки вихователя у цій ситуації.</i></p>	
<p>3. Малюки будують потяг для ляльок. Спочатку вони беруть кубик (паровоз), потім по одній цеглинці (вагончики). Далі кожен малюк садить свою ляльку у свій вагончик так, щоб у кожному вагончику було по одній ляльці.</p> <p>Несподівано один хлопчик починає стукати лялькою. Педагог каже: «Лялька у вагончику не повинна стрибати!» Почувши її слова, всі діти починають стукати своїми ляльками, примовляючи: «Ляльки стрибають, танцюють». Вихователька розгубилася, не знаючи, як припинити стукіт.</p> <p>- <i>Поясніть причину такої поведінки дітей.</i></p> <p>- <i>Як чинити дорослому у подібних випадках?</i></p>	
<p>4. Вихователька, викладаючи на килимі доріжку із великих цеглинок, промовляє: «Ось я цеглинку поклала, ще цеглинку і ще одну цеглинку». До неї підходять діти: «Юрко, допоможи мені! Візьми цеглинку, поклади на доріжку!». Дитина охоче виконує завдання, бере ще одну цеглинку і кладе на доріжку. «І Світланка цеглинку покладе, і Маринка. Ось яку доріжку довгу ми разом побудували. Візьміть матрешки та поставте їх на доріжку. Гуляють матрешки по доріжці», - повідомляє вихователька.</p>	

	<p>- Як ви гадаєте, про яку вікову групу йдеться?</p> <p>- Які особливості дітей врахувала вихователька?</p> <p>5. У групі дітей третього року життя процес одягання на прогулянку організовується таким чином:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вихователь і няня сідають в різних кінцях роздягальні; - діти беруть із шаф штанці та взуття, сідають на лавочки і самостійно одягаються; - дістають хустинки та шапочки, підходять з ними до дорослих за допомогою. <p>Дорослі при потребі поправляють одяг на дитині (заправляють сорочечки, підтягують колготи тощо), допомагають одягнутися, розмовляючи при цьому з дітьми: відзначають гарні нові речі, хвалять тих, хто вже навчився одягатися охайніше, швидше, ніж раніше, нагадують, що слід покласти до шафи тапочки, зачинити дверцята.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Оцініть таку форму організації одягання дітей. - Які ще варіанти організації допомоги дітям у роздягальні вам відомі? 	
	<p>Виховання дітей другого і третього року життя Проведіть спостереження за дитиною в одній із груп раннього віку і оцініть її розвиток</p>	4
	<p>Навчання дітей другого і третього року життя</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вкажіть на особливості організації занять у різних групах раннього віку. 2. Який літературно-художній матеріал можна рекомендувати для різних видів занять у різних вікових групах? 3. Складіть плани-конспекти різних видів занять у всіх вікових групах раннього віку. 	2 2 2
	<p>Організаційно-методична робота в групах раннього віку</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізуйте індивідуальні особливості 2-3 малят, що виявляються під час виконання пізнавальних завдань (за методикою Е.Шийко). 2. Сформулюйте поради батькам стосовно виховання дитини в дошкільному навчальному закладі. 3. Як мають взаємодіяти батьки, педагоги, практичний психолог в адаптаційний період? 	2 2 2
	Разом	72

10. Індивідуальні завдання

Створити методичний портфоліо для роботи в групах дітей раннього віку дошкільного закладу.

11. Засоби діагностики результатів навчання (засобами оцінювання та методами демонстрування результатів можуть бути:

- залік;
- стандартизовані тести;

- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

12. Критерії оцінювання результатів навчання.

Загальні критерії оцінювання

I рівень – початковий. Відповідь здобувача вищої освіти при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення.

II рівень – середній. Здобувач вищої освіти відтворює основний навчальний матеріал, здатний виконувати завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.

III рівень – достатній. Здобувач вищої освіти знає істотні ознаки понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь повна, правильна, логічна, обґрунтована, хоча їй і бракує власних суджень. Студент здатний самостійно здійснювати основні види навчальної діяльності.

IV рівень – високий. Знання здобувача вищої освіти є глибокими, міцними, узагальненими, системними; він вміє застосовувати знання творчо, його навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.

Рівні навчальних досягнень студентів	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
I. Початковий	1-34 F Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач вищої освіти фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу; має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення; виявляє здатність елементарно викласти думку; може усно відтворити кілька термінів, явищ без зв'язку між ними; може обрати правильний варіант відповіді (на рівні "так - ні"); може самостійно знайти відповідь у тексті підручника; виконує 20 % від загальної кількості тестів.
	35-59 FX незадовільно з можливістю повторного складання	Здобувач вищої освіти відтворює менш як половину навчального матеріалу; за допомогою викладача виконує елементарні завдання, наводить приклади; може дати відповідь з кількох простих речень; здатен усно відтворити окремі частини теми; має фрагментарні уявлення про роботу з джерелами, не має сформованих умінь та навичок; виконує 30 % від загальної кількості тестів.

II. Середній	60-63 (E) задовільно	Здобувач вищої освіти має початковий рівень знань; знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, повторити за зразком певну операцію, дію; описує явища, процеси без пояснень причин, з допомогою викладача здатен відтворити їх послідовність, слабо орієнтується в поняттях; має фрагментарні навички в роботі з підручником; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі; здатен давати відповіді на прості, стандартні запитання, виявляє інтерес до навчального матеріалу, виконує 45 % від загальної кількості тестів.
	64-73 (D) задовільно	Здобувач вищої освіти знає більш як половину навчального матеріалу; розуміє основний навчальний матеріал; здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило, відтворити його з помилками та неточностями; має стійкі навички роботи з текстом підручника; може самостійно оволодіти більшою частиною заданого матеріалу, формулює поняття, наводить приклади, знає основні дати; орієнтується в хронології; підтверджує висловлене судження одним-двома аргументами; здатен використовувати під час відповіді допоміжні наочні матеріали; відповіді непослідовні та нелогічні; виконує від 55 до 65% від загальної кількості тестів.
III. Достатній	74-81 (C) добре	Знання здобувача вищої освіти є достатньо повними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях. Правильно і логічно відтворює навчальний матеріал; розуміє основні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; уміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; здатен проаналізувати відповіді іншого студента; з допомогою викладача скласти план реферату, може опрацювати матеріал самостійно, уміє підготувати реферат та захищати його найважливіші положення; правильно використовує термінологію; складає прості таблиці та схеми; виконує від 75 % до 80 % від загальної кількості тестів.
	82-89 (B) добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, уміє аналізувати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; висловлює стандартну аргументацію при оцінці дій, процесів, явищ; чітко тлумачить поняття; здатен самостійно опрацювати навчальний матеріал, але потребує консультацій з викладачем; виконує прості творчі завдання; виконує 85 % від загальної кількості тестів.

IV. Високий	90-100 (A) відмінно	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї, користується широким арсеналом засобів доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ, самостійно виконує науково-дослідницьку роботу; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої обдарування і нахили. Самостійно виконує від 95% до 100% від загальної кількості тестів.
----------------	----------------------------	--

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73		
60-63	задовільно	
33-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3	20	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
8	8	8	8	8	8	8	8	8			

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

14. Методичне забезпечення

1. Державні нормативні документи.
2. Навчально-методичний комплекс дисципліни (НМКД) і навчально-методичний комплекс спеціальності.
3. Тестові завдання.

15. Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна література

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). *Дошкільне виховання*. 2012. № 7. с. 4 – 19.
2. Вікова та педагогічна психологія : [навч. посіб.] / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. Київ: Просвіта, 2004. 413 с.
3. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка. Київ, 2015.

Допоміжна література

1. Богатир Л. Працюємо за програмою «Зернятко». Перспективне планування занять з дітьми першої молодшої групи. *Палітра педагога*. 2008. №№ 5, 6.
2. Воспитание детей раннего возраста / Под ред. Е.О. Смирновой, Н.А. Авдеевой, Л.Н. Галигузовой. Москва, 1996.
3. Граємо з найменшими: конспекти ігор-занять. *Палітра педагога*. 1998. № 1. С. 24-27.
4. Гураш Л. Раннє дитинство: специфіка, особливості. *Дошкільне виховання*. 2002. №1. С.24-25.
5. Дидактические игры и занятия с детьми раннего возраста / Под ред. С.Л. Новоселовой. Москва, 1985.
6. Доронова Т.И., Якобсон С.Г. Обучение детей 2-4 лет рисованию, лепке, аппликации в игре. Москва, 1992.
7. Зворыгина Е.В. Первые сюжетные игры малышей. Москва, 1988.
8. Игра дошкольника / Под ред. С.Л.Новоселовой. Москва, 1989.
9. Кириєнко Т. Співпраця з родиною. *Дошкільне виховання*. 2006. №10. С.7-9.
10. Ковальчук Я.И. Индивидуальный подход в воспитании детей. Москва, 1987.
11. Козак Н. Як вибрати дитячий садок. *Дошкільне виховання*. 2007. №1. С.9-11.
12. Кононко Е.Л. В мире раннего детства. Москва, 1985.
13. Лембрик І. Дитячі вікові кризи. *Дошкільне виховання*. 2003. № 4. С. 22 - 23.
14. Новоселова С.Л. Развивающая предметная среда детства. Москва, 1995.
15. Олійник Л. Активізація спонтанної діяльності (сенсорне виховання дітей раннього віку). *Палітра педагога*. 1998. № 4. С. 27-29.
16. Павлова Л. Какие игрушки предпочитают малыши. *Дошкольное воспитание*. 2000. № 5. С. 86-89.
17. Павлова Л. Мамина школа. *Дошкольное воспитание*. 2000. № 10. С. 89-103.
18. Павлова Л. Наш патронаж. *Дошкольное воспитание*. 2000. № 5. С. 96-99.
19. Павлова Л. Учим малыша смотреть и видеть, слушать и слышать. *Дошкольное воспитание*. 2000. №6. С. 105-110.
20. Павлова Л.М. Розвивальні ігри-заняття. Харків: «Ранок», 2007.
21. Педагогика раннего возраста / Г.Г.Григорьева, Г.В.Груба, Е.В.Зворыгина и др.; Под ред. Г.Г.Григорьевой, Н.П.Кочетовой, Д.В.Сергеевой. Москва, 1998.
22. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка. Київ, 2015.
23. Поніманська Т.І., Дичківська І.М. Дошкільна педагогіка. Практикум. Київ, 2007.
24. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкільля» / О.І.Білан, Л.М.Возна, О.Л.Максименко та ін. Тернопіль, 2012.
25. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» [нова редакція] / Аксьонова О.П., Аніщук А.М., Артемова Л.В. [та ін.]; наук. кер. О.Л.Кононко. Київ: ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2014.452с.
26. Програма розвитку та виховання дитини раннього віку «Зернятко» / наук. кер. О.Л.Кононко. Київ, 2004.
27. Рибальченко І.М. Взаємодія з батьками. Харків: Вид. група «Основа», 2007. 208с.
28. Рібцун Ю.В. Мовленнєві намистинки для маленької дитинки: від народження до трьох років. Київ, 2010.

29. Розвиваємо, навчаємо, виховуємо дитину третього року життя: методичний посібник / Кузьмук Л.І. та ін.; за ред. Т.І.Поніманської. Київ: Вид. дім «Слово», 2013. 568с.
30. Сарапулова Є. Лесгафт про роль сім'ї у формуванні характеру дитини. *Дошкільне виховання*. 2003. №8 (7). С.18-19.
31. Сарапулова Є. Фізіологічно доцільний режим дня. *Дошкільне виховання*. 2001. № 5. С. 13-15.
32. Свирська Л., Петрова Н. Взаємодія дорослих із дітьми раннього віку. Київ, 2004.
33. Сокирба І. Імітаційні рухавки для дітей раннього віку. *Дошкільне виховання*. 2010. № 1. С. 28.
34. Типовий перелік обов'язкового обладнання, навчально-наочних посібників та іграшок дошкільного навчального закладу. *Дошкільне виховання*. 2002. № 10-11.
35. Фромм А. Азбука для родителів. Москва, 1991.
36. Шийко Е. Розвиток пізнавальної сфери на третьому році життя. *Дошкільне виховання*. 2000. № 9. С. 14-17.
37. Щербакова І. Розвивальне середовище. *Дошкільне виховання*. 2007. № 12. С.16-17.
38. Щербакова К.Й., Григоренко Г.І. У сім'ї росте дитина. Київ, 1995.

16. Інформаційні ресурси

1. www.students.net.ua – український освітній портал для студентства
2. www.udl.org.ua – українська система дистанційного навчання
3. www.education.gov.ua - сайт Міністерства освіти і науки
4. www.nbuiv.go.ua – сайт бібліотеки ім.В.Вернадського